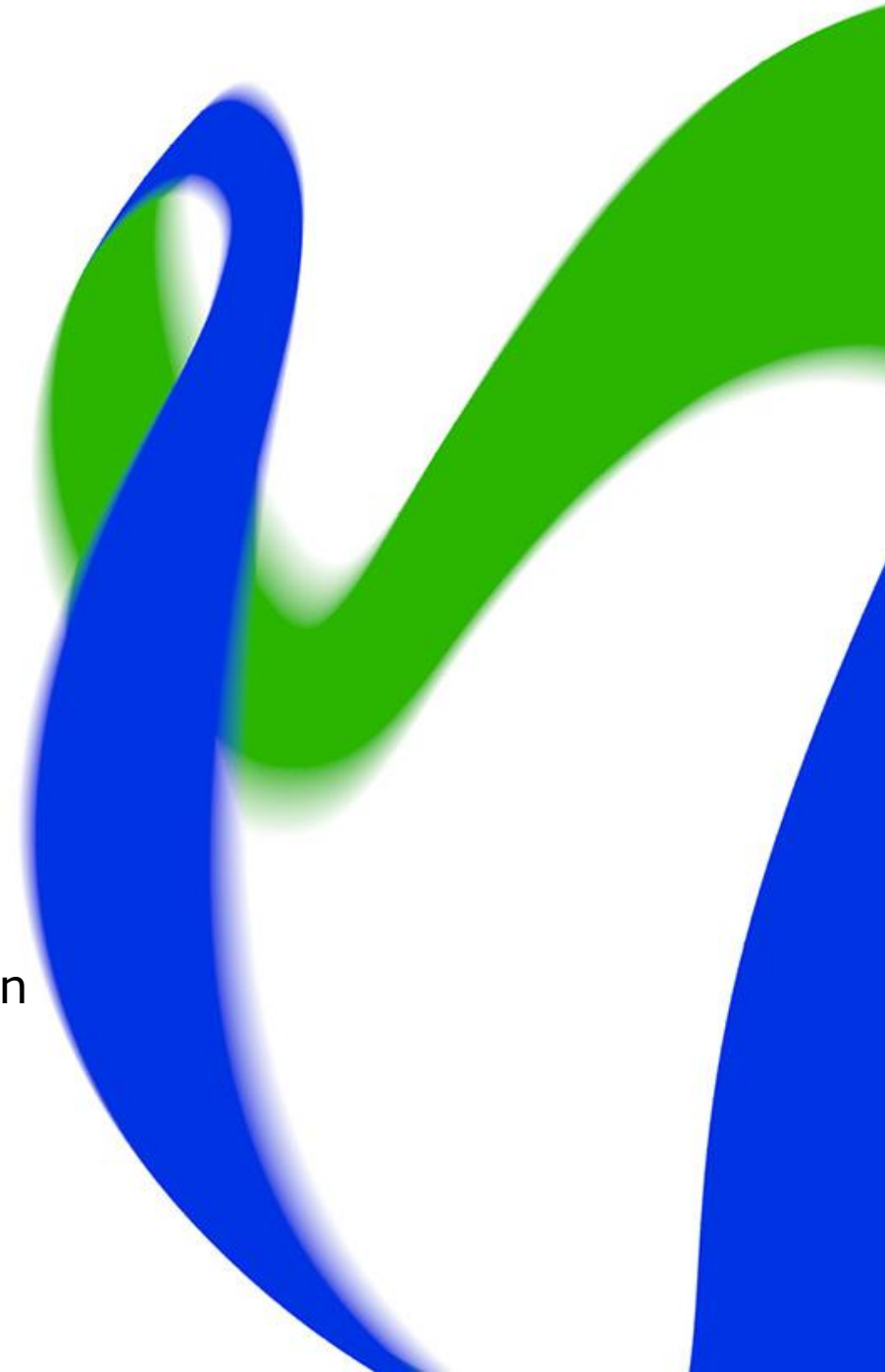

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kielitaitovaatimukset ammattillisessa koulutuksessa

Opetusneuvokset Tuija Artama, Sanna Laiho ja Inka Ruokolainen
Opetushallitus, ammatillinen koulutus
Webinaari 21.4.2026

Turvallisemman tilan periaatteet

- **Syrjinnästä vapaa alue:** Emme hyväksy syrjintää tai häirintää missään muodossa. Arvostamme kaikkia yhdenvertaisina ja kunnioitamme moninaisuutta.
- **Itsemäärittely- ja määrittelemättömyysoikeus:** Kunnioita jokaisen oikeutta määritellä tai olla määrittelemättä itsensä. Älä tee oletuksia kenenkään ominaisuuksista.
- **Hyväntahtoisuus:** On inhimillistä tehdä virheitä. Erehtyä saa, ja kysymällä asiat selviävät. Oletuksena on, että kaikki osallistuvat keskusteluun hyväntahtoisesti omista lähtökohdistaan.
- **Kunnioitus:** Jokaisella on oikeus omaan mielipiteeseensä ja velvollisuus kunnioittaa muiden mielipiteitä. Syrjivät asenteet eivät ole mielipiteitä.
- **Puheeksi ottaminen:** Ota asiat puheeksi. Itsestäänselvyyksiä ei ole olemassa. Opettele sekä antamaan että vastaanottamaan kunnioittavaa ja rakentavaa palautetta.
- **Tilan antaminen:** Anna tilaa toisille. Huolehdi että kaikki tulevat keskustelussa kuulluksi ja pääsevät osalliseksi.
- **Itsestä huolehtiminen:** Huolehdi omasta jaksamisestasi itsellesi sopivilla tavoilla!
- **Jos havaitset syrjintää, rasismia tai häirintää, puutu tilanteeseen.**

Tämän tilaisuuden häirintäyhdyshenkilö on Laura Jauhola, laura.jauhola@oph.fi

Esityksen sisältö

- Hakeutuminen ammatilliseen koulutukseen
- Kielitaitovaatimukset tutkinnon perusteissa
 - Ammatillisten tutkintojen ammatilliset tutkinnon osat
 - Ammatillisten perustutkintojen yhteiset tutkinnon osat
- Henkilökohtaistaminen
 - Kielellisen osaamisen hankkiminen
 - Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Osaamisen osoittaminen
- Englanninkielinen tutkintokoulutus
- Osallisuus opintoihin, työyhteisöön, työelämään ja yhteiskuntaan
 - Todistus kielitaidosta, jatko-opinnot

Hakeutuminen ammatilliseen koulutukseen

Riittävä kielitaito ammatillisessa koulutuksessa

- *“Ammatilliseen koulutukseen opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän, tai jolla koulutuksen järjestäjä muutoin katsoo olevan riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen tai tutkinnon suorittamiseen (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 38 §).”*
- Tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen ja ammattitaidon hankkimiseksi edellytettävän kielitaidon taso voi käytännössä myös olla melko korkea.
- Ammattitaitovaatimuksissa ja osaamistavoitteissa määritellään tutkinnon tai tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi vaadittava kielellinen osaaminen.
- Osaaminen osoitetaan tutkintokielellä

Hakeutuminen ammatilliseen koulutukseen

- Ammatilliseen koulutukseen voi hakeutua yhteishaussa tai jatkuvassa haussa
 - Yhteishaussa perusopetuksen päättötodistuksella hakevaa ei voida hylätä kielitaidon perusteella. Perusopetuksen päättötodistus katsotaan osoitukseksi riittävästä kielitaidosta.
 - Harkintaan perustuvassa valinnassa hakijan kielitaitoa voidaan arvioida.
 - Jatkuvassa haussa koulutuksen järjestäjä päättää valintaperusteista. Kielitaidon riittävyys opintoihin voi olla yksi valintaperuste. Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa valintaperusteista etukäteen ja ne koskevat kaikkia hakijoita.
- Usein kysytyt kysymykset osiossa Opetushallituksen sivuilla: Milloin ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien tutkintokielen kielitaitoa voidaan arvioida?
 - <https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/milloin-ammatilliseen-koulutukseen-hakeutuvien-tutkintokielen-kielitaitoa-voidaan>

Kielitaitovaatimukset tutkinnon perusteissa

Kielitaitovaatimukset tutkinnon perusteissa

- Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista ja tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi (531/2017, 2 §)
- *Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten monimediaisten tekstien kriittistä tulkitsemista, tuottamista ja arvottamista kielellisesti, kulttuurisesti ja teknologisesti moninaisissa ympäristöissä.* (Sopanen, P., Mård-Miettinen, K., Hakola, E., & Pitkänen-Huhta, A. (2025). Monilukutaito ja varhainen kielenopetus. *Kielikukko*, 44(1), 8-12.).
- Kielellinen osaaminen konkretisoituu kielitaitovaatimuksina tutkinnon perusteissa
- Kielitaitovaatimuksia on sekä yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteissa että ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa
- Kielitaitovaatimuksista osa on "selkeitä" kielitaitovaatimuksia ja osa jää helposti "piiloon"

Ammatilliset tutkinnon osat

- Ammatillinen monilukutaito on osa ammattitaitoa
- Erilaisten tekstien merkitys työelämässä on kasvanut muun muassa digitaalisen teknologian yleistymisen myötä
- Monilukutaitoa ja kielitaitoa on määritelty ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa osana tutkinnon osan työprosessia tai tehtäväkokonaisuutta
 - Kytkeytyy työelämän osaamisvaatimukseen ja alalla käytettyihin tekstityyppeihin
 - Tarvittava kielitaito ja taso vaihtelee eri aloilla
 - Ammattitaitovaatimuksilla määritellään alalla ja työtehtävissä tarvittavaa monilukutaitoa ja kielitaitoa (tutkintokieli, toinen kotimainen ja vieras kieli)

Monilukutaitoa ja kielellistä osaamista ammatillisissa tutkinnon osissa

- Työelämän tekstien ja aineistojen lukutaito ja tulkinta
 - Raportit, ohjeet ja määräykset, lomakkeet, työpiirustukset ja –suunnitelmat
- Visuaalinen ja tekninen lukutaito
 - Digitaalisten järjestelmien, kuvioden, symbolien, käyttöliittymien tulkinta ja käyttäminen,
- Tiedonhankinta ja tiedon kriittinen arviointi
 - Taito hankkia tietoa eri lähteistä, arvioida tiedon ja tietolähteen luotettavuutta, taito soveltaa tietoa työhön, tekoälylukutaito
- Viestintä ja vuorovaikutustaidot
 - Alan käsitteiden käyttäminen, taito keskustella ja toimia työyhteisössä sekä verkostoissa, vuorovaikutus asiakkaiden kanssa, kyky tuottaa ammatillisia tekstejä

Esimerkkejä ammattitaitovaatimuksista tutkintokielellä

- keskustelee sekä toimii yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähiverkostonsa kanssa
- kysyy työnjohtajalta lisätietoja vahingosta ja vaurioista
- hankkii työtehtävässä tarvittavia lähtöaineistoja kartoista, suunnitelmista ja tietojärjestelmistä
- täyttää huoltoraportin tehdystä huollosta
- raportoi työnsä tuloksista sidosryhmille
- suunnittelee kohderyhmän huomioivaa ja esteettisesti laadukasta sisältöä eri julkaisukanaviin
- käyttää kytkentä-, johdotus-, ajoitus- ja toimintakaavioita ja tunnistaa yleisimmät kaavioiden piirrosmerkit

Esimerkkejä ammattitaitovaatimuksista muulla kuin tutkintokielellä

- tuottaa lyhyen tuote- tai palvelukuvaustekstin vieraalla kielellä
- palvelee asiakasta toisella kotimaisella kielellä ja vieraalla kielellä alakohtaista sanastoa käyttäen
- neuvottelee vieraalla kielellä yhteistyön mahdollisuuksista kansainvälisissä verkostoissa
- käyttää vieraskielisiä käyttöohjeita työn suunnittelussa

Kielitaitovaatimukset yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa: kieliin liittyvät osa-alueet

- Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä (4 osp)
 - suomi, ruotsi tai saame (tutkintokieli)
 - Voi olla myös toisena kielenä oleva suomen tai ruotsin kieli, romanikieli, viittomakieli tai muu opiskelijan äidinkieli, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden
- Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä
 - ruotsi (1 osp)
 - finska (2 osp)
- Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä (3 osp)

Kielellinen osaaminen yhteisissä tutkinnon osissa: muut kuin kieliin liittyvät osa-alueet

- Eri osa-alueiden osaamistavoitteissa määritellään asiayhteyden mukaisesti monilukutaidon ja kielellisen osaamisen vaatimuksia.
- Erilaisten tekstien tuottaminen, esim.
 - "tekee talousmatematiikan laskelmia (tulot, menot, korot, lainat ja verot)"
 - "ideoi liikeidean asiakkaiden tarpeet huomioiden"
- Erilaisten tekstien tulkitseminen, esim.
 - "tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä"
 - "perehtyy oman alansa työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön"
- Erilaisten tekstien arviointi
 - "arvioi digitaalisen sisällön luotettavuutta"
 - "hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa"

Henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistaminen

- Opiskelijan tavoite sekä opiskelu- ja urasuunnitelma ohjaavat opintopolun valinnaisuutta myös kielellisen osaamisen kehittämisessä
- Osaamisen osoittamisen ajoittaminen siten, että opiskelijalla on riittävät valmiudet myös kielellisen osaamisen osoittamiseen
- Yhteisten tutkinnon osien valinnaisilla osa-alueilla voidaan laajentaa tai syventää työelämän edellyttämää kielellistä osaamista.

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet

9

...

Yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy. Valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla:

- tutkinnon perusteissa määrättyjä kolmen osaamispisteen laajuisia valinnaisten osaamistavoitteiden kokonaisuuksia, ja/tai
- koulutuksen järjestäjän päättämiä 1-9 osaamispisteen laajuisia valinnaisten osaamistavoitteiden kokonaisuuksia, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita.

Lisäksi valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

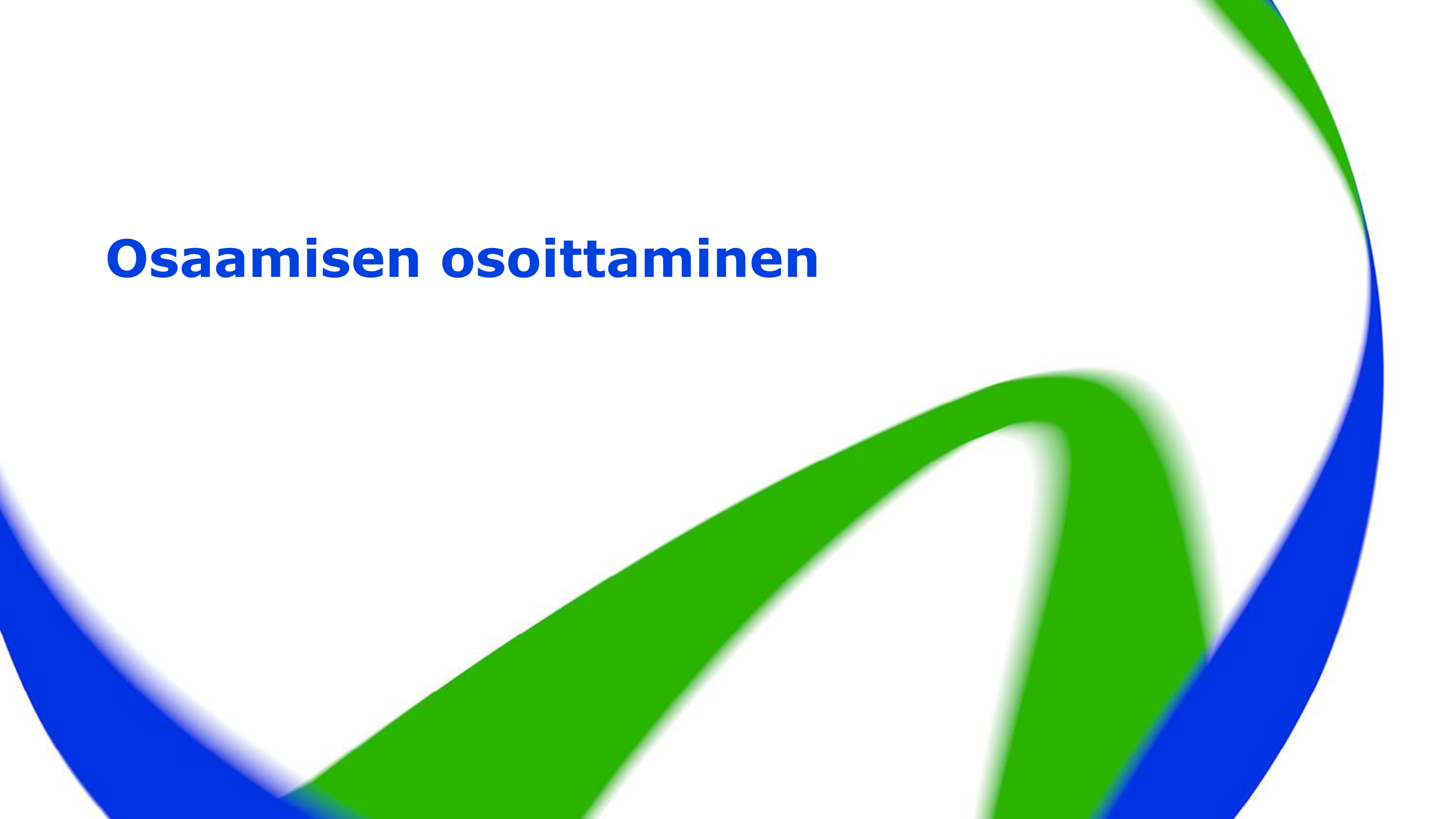
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen eri kielillä tehdyistä suorituksista

- Keskustelua ja kysymyksiä asiaan on tullut paljon
- Olemme valmistelemassa UKK-kysymystä
 - Osaamisen tunnustaminen eri tutkintokielten välillä

Tukea kielitaidon kehittymiseen osaamisen hankkimisen aikana

- Opiskelijan kielitaito kehittyy koulutuksen aikana kaikissa tilanteissa
- Jokainen opettaja ja ohjaaja on myös kielen opettaja
- Eri kielten hyödyntäminen osaamisen hankkimisessa (monikielisyys)
- Kielitietoinen toiminta opetuksessa, ohjauksessa ja käytännön työtehtävissä
 - Esim. työtehtävien pilkkominen ja sanallistaminen
- Aktiivisen osallistumisen mahdollistaminen
 - Esim. opiskelijan rohkaiseminen kysymään asioista ja selittämään asioita omin sanoin

Osaamisen osoittaminen

Tutkintokieli ja muut kielet

- Tutkinnon tai valmentavan koulutuksen voi suorittaa järjestämisluvassa määrättyllä tutkintokielellä (531/2017, 24 §) ts. osaaminen osoitetaan tutkintokielellä
 - Koskee myös yksittäisen tutkinnon osan suorittamista
 - Jos koulutuksen järjestäjä antaa opetusta myös muilla kielillä, jotka eivät ole tutkintokieliä, tutkinto/tutkinnon osa tulee opetuksen antamiskielestä riippumatta suorittaa tutkintokielellä
 - Mikäli tutkintokielen hallinta on heikkoa, on tärkeää pohtia, milloin opiskelija on valmis myös tästä näkökulmasta osaamisen osoittamiseen
 - Osaaminen osoittamisessa ei voida käyttää muuta kuin tutkintokieltä (ellei ammattitaitovaatimuksissa tai osaamistavoitteissa edellytetä vieraan tai toisen kotimaisen kielen osaamista)
 - Osaamisen osoittamisessa ei voida käyttää kielen kääntämisen apuvälineitä

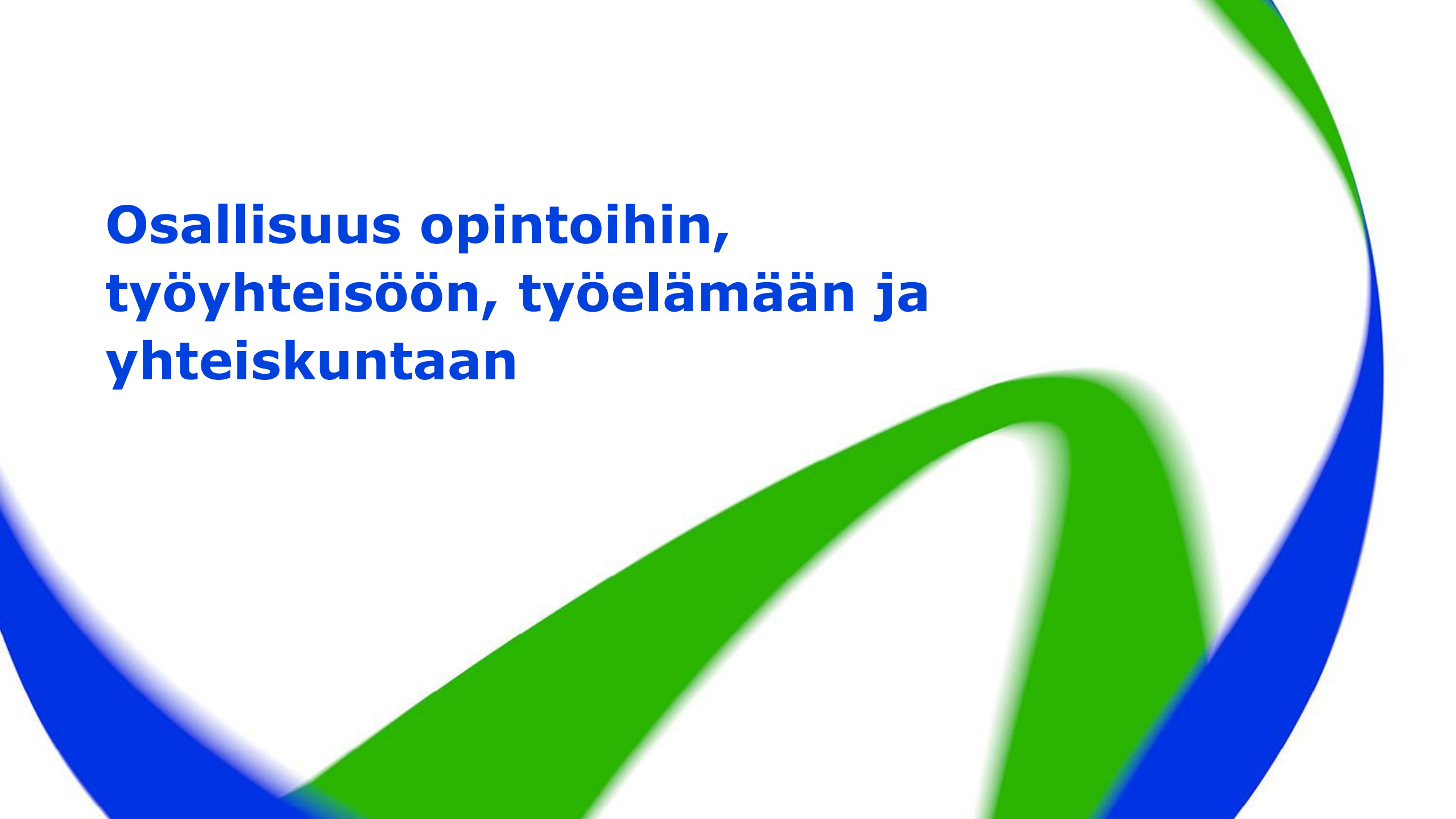
Osaamisen osoittaminen muulla kuin tutkintokielellä

- Mikäli opiskelijan kanssa on HOKSissa sovittu osaamisen kehittamisestä ja arvioinnista esimerkiksi ulkomaanjakson aikana tai työpaikalla, jossa työkieli on muu kuin tutkintokieli, voi opiskelija osoittaa osaamistaan myös muulla kuin tutkintokielellä
- Koulutuksen järjestäjän tulee tällöin suunnitella opiskelijan osaamisen osoittaminen ja arviointi kokonaisuutena niin, että myös tällaisen tutkinnon osan osalta voidaan varmistua opiskelijan kielitaidosta tutkintokielessä
 - Kielitaidolla tarkoitetaan ammattitaitovaatimusten mukaista kielitaitoa, ei yleistä kielitaitoa
- Koulutuksen järjestäjä suunnittelee ja sopii edeltä käsin opiskelijan kanssa siitä, millä tavoin kielitaidon osaamisen osoittaminen tapahtuu näytössä tai näyttöjä täydentävällä muulla osaamisen osoittamisella

Englanninkielinen tutkintokoulutus

- Suomessa järjestettävässä, valtionosuuksilla rahoitettavassa englanninkielisessä tutkintokoulutuksessa käytetään suomen- tai ruotsinkielisiä tutkinnon perusteita.
- Tutkintokieli on se kieli, jolla tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden edellyttämä osaaminen osoitetaan (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 24 §)
- Englanninkielisessä tutkintokoulutuksessa kielellinen osaaminen osoitetaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteiden mukaisesti.
 - Mikäli tutkinnon perusteissa edellytetään kotimaisten kielten osaamista, on osaaminen osoitettava tutkinnon perusteiden mukaisesti.

**Osallisuus opintoihin,
työyhteisöön, työelämään ja
yhteiskuntaan**

A decorative graphic consisting of thick, wavy lines in green and blue, curving across the bottom and right sides of the page.

Osallisuus opintoihin, työyhteisöön, työelämään ja yhteiskuntaan

- Todistus tutkinnosta on osoitus tutkintokielen osaamisesta ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden edellyttämällä tavalla
- Todistus tutkinnon osasta on osoitus tutkintokielen osaamisesta kyseisessä työkokonaisuudessa
- Kielellinen osaaminen merkittävää osallisuudessa työyhteisöön, työelämään ja yhteiskuntaan
- Tutkinto antaa jatko-opintokelpoisuuden – tärkeää huolehtia kielellisistä valmiuksista korkea-asteelle siirryttäessä

Ammatillisen koulutuksen kielitietoisuusverkosto

- Kielitietoisuusverkoston aamukahvit 7.5.2026 kello 8.30–9.30
- Jäseniä kielitietoisuusverkostossa tällä hetkellä noin 520
- Tervetuloa mukaan kielitietoisuusverkostoon:

<https://link.webpolsurveys.com/Participation/Public/121b6321-a5c9-47ff-9fe4-219ff902f234?displayId=Fin2869233>

Avointen oppimateriaalien kirjasto

Maksuttomia
avoimia oppimateriaaleja
kaikille eri koulutusasteille.

Käytä opetuksessa tai
kehitä omaa osaamistasi.

Lue lisää aoe.fi-palvelusta

Jaaa osaamistasi.
Opi uutta.

aoe.fi

Avointen oppimateriaalien kirjasto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

ammatillinenkoulutus@oph.fi

